

*“Monniken zijn de punkers van deze tijd”, wordt wel eens provocerend gezegd met het oog op het subversieve karakter van het monastieke leven. Toch lijkt er geen grotere tegenstelling denkbaar: luidruchtige punks versus verstilde monniken? Maar er zijn ook serieuze geluiden die een link doen vermoeden tussen enerzijds de vermeende herrieschoppers die sinds de jaren zeventig van vorige eeuw rebelleren, en anderzijds de contemplatieve zinzoekers die al sinds mensenheugenis alles proberen los te laten. Die serieuze geluiden ving **Thomas Quartier osb** op toen hij de kans kreeg een gesprek te voeren met de frontman van de punkgroep UK Subs.*

Punk & Monk

In dialoog met CHARLIE HARPER van de UK Subs

Enkelingen in de punkwereld ontdekken het contemplatieve leven. Een voorbeeld is de Amerikaanse zenmeester Brad Warner, voormalig lid van een punkband. Hij getuigt: “Ik begon aan de zen om dezelfde reden als ik ooit aan de punk was begonnen: dat er vragen bij alles worden gesteld.”¹ Er zijn ook stemmen die de revolutionaire kracht van christelijke contemplatieve praktijken associëren met het woord ‘punk’.²

Wat men ook van deze dwarsverbanden vindt, ze geven te denken. Ogen-schijnlijk is er geen enkele overeenkomst tussen een punk-performance en een monastieke dienst – bewust lawaai maken en toch de stilte opzoeken? Ook lijkt de levenshouding van de een hedonistisch, die van de ander ascetisch. Maar wellicht kunnen die tegenstellingen elkaar ook wederzijds verlichten?

We nemen de proef op de som en gaan in dialoog met een van de centrale figuren die aan de oorsprong van de punkbeweging in Engeland hebben gestaan: CHARLIE HARPER, zanger van de legendarische band UK Subs. Hij werd in 1944 in Londen geboren. In 1976 richtte hij de band op. Op z’n 32ste was hij al een veteraan van de Londense blues-scène. Voorheen werkte HARPER in een kapsalon, maar hij ging vanaf dat moment helemaal voor de muziek. In 1979 verscheen *Another Kind of Blues*, het eerste album van de band dat hoge toppen scheerde in de Britse hitlijsten. Met diverse hit-

Hoesje van het album *Punk Essentials* uit 2013 onder het label New Red Archives.

Charlie Harper in actie
in The Con Club
(november 2021).
© foto: Cris Watkins.

singles trad de band op bij *Top of the Pops* en verscheen het viertal punkers op de cover van grote muziektijdschriften.

Vanaf de jaren tachtig luwde de publieke interesse voor de eerste generatie punk, maar de UK Subs bleven actief. Zij brachten door de decennia heen bij elke letter van het alfabet een album uit, als laatste *Ziezo* in 2016. HARPER is een van de meest oudgediende punk-musici en een van de rockartiesten met de meeste liveoptredens ooit. Meestal speelde de band zo'n tweehonderd concerten per jaar.³

Woede en vrijheid

De punk-attitude houdt een radicale afwijzing in van de vanzelfsprekendheden van burgerlijke waarden en de maatschappelijke orde. Door dit verzet ontstaat een anarchistische levenshouding die in een ongeslepen, ruwe muziekstijl tot uitdrukking komt: een soort 'geniaal diletantisme' dat een affront betekent voor wie muzikale virtuositeit en de veiligheid van het establishment verkiest. Toch is punk redelijk divers. Er zijn bands die vooral de show op de voorgrond plaatsen (bijvoorbeeld The Ramones in de USA), en anderen die steeds vaker een politieke boodschap uitdragen (bijvoorbeeld The Clash die evenals de UK Subs in 1976 in Londen werd opgericht).

De kernwaarde die alle punk-performances uitstralen is de individuele vrijheid die tegenover elke vorm van conformisme staat. Die 'anti-houding' brengen punks bijvoorbeeld in de keuze van hun kleding tot uitdrukking. Hoewel de beweging vele ideologische stromingen omhelst, zoals anarchisme of socialisme, beschouwen de bands zichzelf eerder als een apolitiek gegeven, waarbij ze niettemin wel degelijk een kritische boodschap uiten en het bestaande systeemdenken willen overwinnen. Het gaat erom je woede te transformeren in positieve energie: 'Anger is an energy.' "Woede hoeft niet negatief te zijn, je moet haar niet wegduwen maar er creatief gebruik van maken", aldus John Lydon, een andere icoon uit de eerste punkdagen.⁴

Wie een optreden van de UK Subs bezoekt, kan er zich wel iets bij voorstellen. Er heerst een sfeer die aan pogodans doet denken: mensen springen wild tegen elkaar aan, sommigen zijn alternatief gekleed, anderen niet. Op het eerste gezicht lijkt dat alles nogal agressief. Bij nader inzien gaat het echter om het ontladen van energie. Je geeft lucht aan je verontwaardiging. Een van de bekende hymnes van de band handelt over de overbevolking en de mogelijke religieuze motieven daarvoor. Omdat hij merkt dat het voortbestaan van de mensheid bedreigd wordt door ideologische verblinding, schreeuwt CHARLIE HARPER zijn woede uit:

What makes you breed like rabbits? Is it just religious habit? What makes you die like flies? Have you ever stopped to reason why?	Waarom fokken jullie als konijnen? Is het gewoon een religieuze gewoonte? Waarom sterven jullie als vliegen? Heb je er ooit bij stilgestaan waarom?
Human live is cheaper now It's time they killed that sacred cow Taught to fear before the altar Led just like a lamb to slaughter	Het menselijk leven is nu goedkoper. Het wordt tijd dat ze die heilige koe doden die geleerd wordt te vrezen voor het altaar, geleid als een lam naar de slachtbank.
We are the endangered species We can blow ourselves to pieces ⁵	Wij zijn de bedreigde diersoort. We kunnen onszelf in stukken blazen.

De vreemde mix van een uitbundig feest en een duidelijke uitdrukking van woede, frustratie en vrees voor de misstanden in de samenleving, heeft een catharsis tot gevolg. Agressief geluid en wilde dans gaan gepaard met een vreedzame omgang met elkaar. Hier ligt de parallel met de monastieke omgang met negatieve emoties voor de hand. Het heiligen van woede is ook voor monniken niet onbekend, alleen uit de transformatie zich dan op heel andere wijze: eerder in stilte dan in uitbundigheid.⁶ Ook lijkt het verlangen naar de ultieme vrijheid een gedeelde wens. Tot slot is ook de radicale bevraging van alles wat een mens overkomt iets wat ‘punks & monks’ lijkt te verbinden.

Subversie en spiritualiteit

CHARLIE steekt verrassend van wal als ik hem uitnodig om iets te vertellen over die ‘punks & monks’: “Het is jammer dat de creativiteit tegenwoordig een beetje uit het monnikendom verdwenen lijkt te zijn. Die monniken hebben zoveel goede dingen voortgebracht, denk aan de gebouwen, de geschriften, en niet op de laatste plaats het bier”, zegt hij vriendelijk.⁷ Zou het kunnen dat een punk-veteraan van het eerste uur zich dan toch verwant weet met monniken? “Zeker,” antwoordt CHARLIE vrijwel onmiddellijk, “ik denk dat er beslist overeenkomsten zijn.” Toch begint het echte gesprek met de ogenschijnlijke verschillen.

Een concert van de Subs is één groot feest. In de teksten komen nochtans ook heel serieuze thema’s aan de orde, zoals oorlog. Hoe gaat dat samen? CHARLIE: “Onze liederen zijn een soort waarschuwing. Met een band is het net als met een leger. Je wordt getraind en dan wil je naar buiten om te schieten.

De punkband UK Subs. V.l.n.r.: Charlie Harper, Steve Straughan, Alvin Gibbs en Dave Humphries.

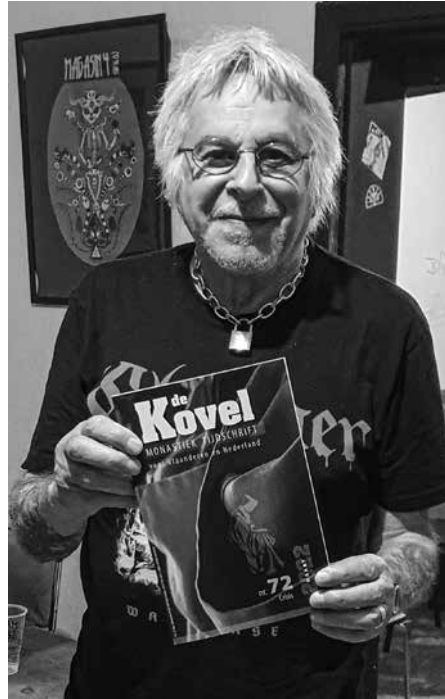
Een band repeteert, en het resultaat móet je dan kwijt zodra je wordt losgelaten. Dat kan veel beter op het podium dan met wapens, toch?” Toch wel heel vreedzaam, laat ik me ontvallen. “Thank you very much!”, reageert CHARLIE met een brede glimlach. In de performance lijken de tegengestelden van ‘anger & fun’ ook perfect samen te gaan? “Ja, dat klopt. Wij hebben altijd veel lol op het podium.”

Het muzikale gebeuren komt heel spontaan over in een concert van de Subs, amper geordend, eerder chaotisch. Alweer weinig monastiek. Een monnik kiest voor de radicale orde, een punk gedijt in de radicale wanorde, toch? “Nou, ik moet bekennen dat ik een soort mentale afwijking heb”, reageert CHARLIE. “Voor mij moet alles altijd precies op de goede plek staan, en ook muzikaal luistert het voor mij heel nauw. Gisteren hadden wij een heel goed concert, bijna alle liederen liepen zoals het hoort, maar twee songs waren nog een beetje te snel...” Een verrassend antwoord. Zo bezien verricht CHARLIE dan toch bijna monnikenwerk. “Ja, ik houd trouwens ook van de monastieke manier van zingen, het gregoriaans. Soms groeit het zelfs uit tot een grote hit, haha.” Dat klopt, maar wat maakt een bepaald soort muziek dan geschikt om die ultieme vrijheid te verwerven die er bij een concert vanaf spat? “Voor mij moet muziek altijd een beetje ‘vreemd’ zijn, ik bedoel: niet voorspelbaar. Dat heb je bijvoorbeeld met de muziek van Miles Davis, maar ook in bepaalde soorten popmuziek. En... jawel, Theolonious Monk, haha.” En ook

gregoriaans? “Sure, awesome! We moeten eens een keer samen gaan vissen en dat verder uitdiepen.”

In de punkwereld zijn er stromingen die een band met het contemplatieve leven waarderen. CHARLIE heeft een UK Subs-concert ooit met een kerk vergeleken waar mensen zich nogal serieus gedragen. “Dat klopt. Ik ben dan een soort lokale priester in de punkbeweging. Je hebt ook hogepriesters die het allemaal bloedserieus willen, haha.” CHARLIE gaat op een ontspannen manier om met de kracht van dit ritueel: “Punkmuziek heeft een transformerende kracht. In onze vroege dagen dacht ik wel eens: als ik nu zeg dat iedereen uit het raam moet springen, dan gebeurt het ook. Maar dat deed ik natuurlijk niet. Gisteren had ik 2500 mensen om mij heen, die dezelfde houding delen en het eens zijn met wat ik zeg. Zouden we dan samen de wereld niet een beetje beter kunnen maken?” Zijn de liederen van de Subs dan religieus? “Nee, maar ze zijn wel spiritueel. Door de vrijgekomen energie bereiken we een hogere laag.”

CHARLIE vertelt dat zijn vrouw een Japanse zenboeddhiste is: “Dat is wel handig, want als we naar een voetbalwedstrijd gaan, kunnen we de auto bij de zen-tempel kwijt...” Het is opvallend hoe deze subculturele icoon overal humor in verweeft. Doet hij dat ook voor politieke kwesties? “Ik heb vanaf het begin ervoor gekozen om eerder apolitek te zijn. Ik ben me namelijk heel erg van het gevaar bewust dat je mensen kunt manipuleren. Maar dat wil niet zeggen dat wij in onze teksten geen politici aan de kaak stellen. We nemen dingen waar en die verwerken we in onze liederen. Ik denk trouwens dat veel van wat wij waarnemen door de filter van het politieke systeem is gegaan. Heel veel dingen – ook van bovennatuurlijke aard – zijn er wel degelijk, maar ze worden ons niet verteld.” Zoals? “Ik weet zeker dat er fenomenen zijn die wetenschappelijk niet te verklaren zijn. Die verzwijgt men dan liever. Dingen uit het verleden, of echt uit een andere werkelijkheid, noemen ze dan gewoon ‘aliens’.” Dan is het goed om zich op de eigen levensvorm te bezinnen en die serieus te nemen? “Inderdaad, in de punkbeweging zijn er heel wat groepen die bewust vegetarisch eten (*straight edge*). Dat is heel goed. Ook al denk ik zelf eerder dat je de wereld met een goed biefstuk ook kunt redden.”

Charlie Harper kan zich wel vinden in het profiel van ons blad. © foto: Robin van der Veer.

Is CHARLIE een zelf een religieus persoon? “Eigenlijk niet, maar ik zal iets schokkends vertellen: veel van mijn liederen schrijf ik niet zelf. Ze worden in mijn hoofd gelegd. Ineens is er een regel, en ik weet niet waar die vandaan komt. Tegen een spirituele gesprekspartner durf ik te zeggen: God heeft ze daar gelegd.” Uiteindelijk komen we toch bij het niet-weten uit: voorwaar een monastiek thema.

Hier en nu, en vooral: in vrede

CHARLIE is ondertussen 78. Wat maakt dat hij nog steeds muziek maakt en de wereld afreist? “Ik word vaak gevraagd wat mij drijft. Ik denk dat ik zo geboren werd.” Wat denkt hij over een leven na de dood? “Ik weet het niet. Ik ben katholiek opgevoed, op een kloosterschool. Eén zuster was echt een engel, de anderen wat minder. Dat heeft me aan het twijfelen gezet. Maar eerlijk gezegd ben ik er niet mee bezig.” Het leven en ook het verleggen van de grenzen ervan gebeurt hier en nu. Is dat niet het oude anarchistische ideaal van de punk: neem het heft in eigen hand? Wat denkt CHARLIE daarvan? “Voordat de Romeinen kwamen, leefden we allen in vrede en maakten we voor iedereen mooie wollen truien en sokken. De Romeinen dachten: ‘Er moet een land zijn waar die truien en sokken vandaan komen. We moeten dat land vinden en innemen!’ Dat was het begin van het einde voor ons...”

En wat is zijn boodschap voor monniken van vandaag? “Ik ben blij verrast te merken dat de creativiteit bij sommigen terugkeert. Dat die oude levensvorm weer vrijheid ademt. Blijf vooral goed bier en goede kaas maken!” CHARLIE HARPER lacht en dan komt hij leeftijdsloos over, zoals dat ook het geval is bij menige monnik. CHARLIE’s stem is er nog – hij gebruikt die voor zijn volgelingen, zijn muziek en de ‘goddelijke kracht’ die de inspiratie in zijn hoofd legt, wat dat ook moge zijn.

Thomas Quartier osb (*1972) is benedictijn van de abdij Keizersberg in Leuven. Hij doceert aan de Radboud Universiteit Nijmegen, de KU Leuven en de Pontificale Universiteit Sant’Anselmo in Rome. Tevens is hij onderzoeker bij het Titus Brandsma Instituut, en directeur van het Benedictijns Centrum voor Liturgische Studies (BCL) in Nijmegen.

Eindnoten

- ¹ Brad Warner, *Hardcore Zen: Punk Rock, Monster Movies and the Truth About Reality*, Wisdom Publications, Somerville, 2015.
- ² Andy Freeman & Pete Greig, *Punk Monk. New Monasticism and the Ancient Art of Breathing*, Regal Books, Ventura, 2007.
- ³ Informatie over de geschiedenis en huidige activiteiten van de groep: <https://www.uksubstimeandmatter.net/>
- ⁴ John Lydon, *Anger is an Energy. My Life Uncensored*, Harper Collins, New York, 2014.
- ⁵ UK Subs, *Endangered Species*, CD, NEMS, Londen, 1982)
- ⁶ Vgl. Thomas Quartier, *Heilige Woede. Monnik zijn: een radicale keuze*, Baarn, 2019.
- ⁷ De dialoog met Charlie Harper vond plaats op 7 mei 2022 in Magasin 4 in Brussel, met dank aan Robin van der Veer voor de logistieke ondersteuning.